

ta a. 1924 Akadeemilise Kirjandusühingu asutajaid ja on ühingu tegevuse algusest peale toimunud selle esimehena. — S.-u nimi on vahenditult seotud »Noor-Eesti« liikumise-ga, mille vaimline juht ta oli algusest peale. Juba 1901. a. toimetas ta koolipingilt kirjanduslikke albumeid »Kiired« (Tartu, I ja II vihk 1901, III 1902), mida välja andis rühm »Kirjanduse Sõpru«, kelledest suur osa sai »Noor-Eesti« asutajaiks. »Nuori Suomi« otsekohesel eeskujul sama rühma poolt 1905. a. anti välja album »Noor-Eesti I«, kus S. («Toimetuse» poolt pakutavas juhtkirjutises) püstitas veel kaua järelekajava märgusõna: »Olgem eestlased, aga saagem ka eurooplasteks«. »Noor-Eesti« III albumist peale (1909) võttis see kirjandus-kultuuriline liikumine kindlama jume: taotleti nõudlikumale maitsele vastavat, stiiliteadlikumat ja haritumat kunsti kui senini, katsuti lähemale saada ja vahenditusse ühendusse astuda Euroopa kultuuri saavutustega, taheti rahvakirjanduse asemele luua kunstiväärtuslikum kirjandus. Sellesihilised olid S.-u toimetusel (ja kaastoi-metusel) ilmunud »N.-E.« albumid (III — V, aa. 1909—15) ja ka ajakiri »Noor-Eesti« (nr. 1—6, 1910—11), mis Eesti oludes tol ajal oli äärmiselt julge ja riskantne ettevõte. Ajakirja juhtartikleis avaldas S. veel kord mõned loosungid (loomingu primaat reprodutseeringu üle, kultuurikasu rahvakasu asemel j. t.), mis pole iseloomustavad üksi autorile enesele, vaid kogu »N.-E.« voolule. — Oma ennerevolutsioonilised luuletised, mis varemini olid ilmunud »Lindas«, »Kiirtes« ja mujal, avaldas S. kogus »Elu tuli« (Helsingi, 1905, II tr. Tartu, 1913, III tr. Tallinna, 1921). See nooruslikust hoost ja romantilisest tundepaisutusest kantud luuletiskogu on pöördelise tähendusega kogu eesti lüürika ajaloos: senise vesise värsistiku keskelt kerkis see nii sisult kui vormilt mehine kogu üles mingi ilmutisena. Need aateluuletised leidsid rahvaski elava vastukaja ja tänini luulekogudele Eestis ületamatu menu (üle 10000 eks.). Sellele järgnev luuletiskogu »Tuulemaa« (Helsingi 1913, II tr. Tall., 1920) on juba häälestatud teisiti: julge paatos on taltunud, noorusliku aateluule asemele on astunud intiimsemate elamuste kajastus, teose põhiheli on pettumuslik, dünaamilist hoogu asendab varjundtihe resignatsioon. Ses luuletiskogus, mis on eesti lüürika üks kunstitäiuslikumaid, joonistuvad juba selgemalt mõned S.-u luulestiili iseärasused: intellektuaalsus, proosakõnest sihilikult erinev ja antiiksele luulekunstile liginev sõnadejärjestus värsis, paljusilbiliste sõnade eelistus (mis muide omane ka S.-u proosale), riimi puhtus j. m. Oma senini ilmunud kogudest ja

ka sel ajal teoksil olevast kogust »Kõik on kokku unenägu« tegi S. valiku peamiselt armastusluulest ja avaldas selle mõningate mujal ilmunud lisandustega pealkirja all »Ohvrisuits« (Tallinna, 1920). S.-u erootikat hoiavad üldiselt vaol lapsepõlves sisseistutatud kasvatustraditsioonid: armastus ilmub ta luuletistes vähesensuaalsena ja karskena, tundmust tasakaalustab ikka aateline raskus. Üksinduses (või kaksinduses) paos oleva luuletaja armastus laieneb isamaa ja inimsuse armastuseks. Juba selles luuletiskogus oli S.-ul õnnestunud jätkata ehtsa rahvaluule vormi («Primitiivid»), kuid iseseisva raamatuna ilmunud ballaad »Lapse sünn« (Tallinna, 1922) näitab, et luuletaja on niivõrt suutnud sisse tunda meie rahvalaulu pärimustesse, et tema ballaadi alateadvusest tulnud vormipeenusedki satuvad ühte rahvalaulu vormipeenustega, nagu seda on näidanud ligemad uurimised. Oma suurimas luuletiskogus »Kõik on kokku unenägu« (Tartu, 1922) on S. resigneerivast üksindusest välja jõudnud aktiivsele süüdistusele, kibedale arvetegemisele oma aja olude ja inimestega. See luuletiskogu on kui mõrkjas sade sõja, revolutsiooni ja iseseisvuse korruptsioonipäevade segamusest. Kui juba »Elu tules« võis S.-us märgata sapilise luule soone olemasolu, siis siin, ajaluleetistes, tuskub see juba täie jõulisena, et tipule tõusta kodumaad puudutavas lõpptsükliis, kus seltskonnale ja üksikuile nimepidi ettetoodud isikuile süüdistusi näkku paisatakse julgemalt ja avalikumalt kui kunagi varemini. Kuid il-mudes ajal, mil lüürika-ajajärk Eestis hakkas mõõnema, ei leidnud see kogu küllalt vastu-kaja. Üldiselt kuulub S. nende intellektuaalset tüüpi luuletajate hulka, kellel kalduvus on isiklik-konkreetselt elamust abstraherida ja üldistada, mahutada kindlasse ja klassikaliselt puhtasse vormi. S.-u kujundusviisi üheks põhiomaduseks on varjundiküllus. Paiguti on see nii isikupärane ja nii enne-olematuid radu hargnev, et seda raske on jälgida. Vahenditult elamust katab raske sõnastusrüüd. Kujundus sihhib rohkem täiuse ja täpsuse kui selguse poole. Võrdlusi, metafoore ja muid stilistilisi ehteid tarvitab S. teiste kaasaegsete eesti luuletajatega võrreldes vähe. S.-u omapärane tihe sõnastusstiil säilib ka ta proosas: siingi domineerib rik-kaharuline, paljude kõrvalkäikudega lause, mis tahab mõtet väljendada võimalikult tüh-jendavalt, sündigu see siis kas või ta sel-guse kulul. — S.-ul on eriraamatuna ilmunud ainult üks artiklitekogu, ülalmainitud »Sihid ja vaated«; kaugelt suurem ja tähtsam osa proosakirjutisi on jäänud ajakirjadesse ja teis-tesse koguväljaandesse. Juba ses esimeses